וועטער: קלאָר און וואַרים

The Only Jewish Newspaper in Western Canada Established 1910 PUBLISHED DAILY

דאס אידישע וואָרט

THE GATEWAY OF THE WEST

THE ISRAELITE PRESS

זון אויפגאַנג — 4.32
זון אונטערגאַנג — 8.34

די איינציקע אידישע ציישונג אין מערב קאַנאַדע עטאַבלירט אין 1910 דערשיינט יעדן טאָג

Vol. 21, No. 164. Winnipeg, Wed. July 15, 1931. Published Daily except Saturday and Sunday. דערשיינט יעדן טאָג חוץ שבת און זונטאָג מיטוואָך א' אב, תרצ"א.

THE NEW YORK PUBLIC LIBRARY JUL 23 ASTOR, LENOX AND TILDEN FOUNDATIONS

נחום סאָקאָלאָוו דערוויילט ציון פירער

קריגט מערהייט פון 118 שטימען צו 48

רעוויזיאָניסטן, מזרחים און אמעריקאנער בראנדייסיסטן שטימען פאר סאָקאָלאָוו, בעת ארבעטער און דייטשע דעלעגאטן שטימען קעגן אים. — קאָנגרעס נעמט אָן מאַקדאָנאַלדס בריוו בלויז ווי א באזיס פאר ווייטערע פארהאנדלונגען. — פראָטעסט רעזאָלוציע קעגן סאָוועט רוסלאנד אָנגענומען

קאָנגרעס געשלאָסן פארענדיקנדיק זיין ארבעט נעכטן

(ספעציעלע טעלעגראמע צו "דאס אידישע ווארט" פון "איטא")

באזעל, יולי 14 (איטא). — נחום סאקאלאוו איז דערוויילט געווארן פרעזידענט פון דער אלוועלטלאכער ציוניסטישער ארגאניזאציע מיט א מערהייט פון 118 שטימען צו 48.

איידער סאקאלאוו איז דערוויילט געווארן, איז א רעזאלוציע אנגענומען געווארן צו דערוויילן א קאאליציע פארוואלטונג פון אלע גרופן, אויסשליסנדיק די רעוויזיאניסטן.

די נייע עקזעקוטיווע וועט דערוויילט ווערן היינט שפעט ביינאכט. דער קאנגרעס האט אויך דערוויילט א נייעם אקציאנס קאמיטעט וואס באשטייט פון 58 מיטגלידער, איינשליסנדיק דר. וויצמאן, לעא מאצקין און מ. אוסישקין, מיט שטימרעכט, און י. נייטיש, דר. שמריהו לעווין און וויקטאר דזשייקאבסאן — אן שטימרעכט.

נחום סאקאלאווס קאנדידאטור איז געשטיצט געווארן פון דער גאנצער רעוויזיאניסטישער דעלעגאציע, פון די מזרחים און פון די אמעריקאנער דעלעגאטן וואס פארטרעטן די בראנדייסיסטישע ריכטונג. די ארבעטער און די דייטשע דעלעגאציע האבן געשטימט קעגן סאקאלאוו, בעת די גרופן אנגעפירט פון לואיס ליפסקי און דר. עדער האבן זיך צוריקגעהאלטן פון שטימען.

ווען דער רעזולטאט פון די וואלן איז אנאנסירט געווארן, האט ראבבי שטריקער, אין נאמען פון די רעוויזיאניסטן, דערקלערט, אז זיי האבן געשטימט פאר סאקאלאוון בלויז אויס פראקטישע מאטיוון און פשוט דערפאר ווייל זיי זיינען געווען מיט דער מיינונג אז די פירערשאפט מוז געענדערט ווערן. ער האט באטאנט, אז די ווייטערדיקע האנדלונגען פון די רעוויזיאניסטן היינגען אפ אן די אקטיוויטעטן פון דער נייער עקזעקוטיווע.

פריער נאכמיטאג האט דער קאנגרעס אנגענומען א רעזאלוציע פון פראטעסט פאר די רדיפות אויף די ציוניסטן אין סאוועט רוסלאנד.

די רעזאלוציע בנוגע מאקדאנאלדס בריוו, ווי זי איז אנגענומען געווארן, אז דער בריוו איז ניט קיין באזיס פאר מיטארבעטערשאפט מיט דער בריטישער רעגירונג, נאר "א באזיס פאר ווייטערדיקע פארהאנדלונגען צווישן דער אידישער אגענטור און דער מאנדאטן מאכט, דורכצופירן אויף א ווירקזאמען אופן די פארזיכערונגען פונם' בריוו".

דער בודזשעט אנגענומען פונ'ם קאנגרעס באזירט זיך אויף א קרן־היסוד הכנסה פון $1,350,000 און ווערט פארטיילט אזוי:

אויסגאבן אויטאריזירט פונ'ם קאנגרעס, איינשליסנדיק חובות, 455 טויזנט דאל.; אדמיניסטראטיווע אויסגאבן, 240 טויזנט דאל.; בילדונג, 285 טויזנט דאל.; קאלאניזאציע, 350 טויזנט דאל.; אימיגראציע און ארבעט, $77,500; געזונטהייט, 275 טויזנט דאל., איינשליסנדיק 25 טויזנט דאל. פאר דער קראנקען קאסע פון די ארבעטער; חובות פאר געהאלטן, 75 טויזנט דאל.; רעליגיע, 5 טויזנט דאל., און אומפאראויסגעזעענע הוצאות, $12,500.

צום ערשטן מאל אין דער געשיכטע האט דער קאנגרעס אויך איינגעשלאסן אינ'ם בודזשעט סובסידיעס פאר קליינע אינדוסטריעלע אונטערנעמונגען.

נחום סאקאלאוו

ראט פון אידישער אגענטור עפנט זיצונגען נאָכ'ן שלוס פון ציוניסטישן קאָנגרעס

סיירוס אדלער דריקט אויס טיפסטע אָנערקענונג צו דר. וויצמאן, וועלכער האָט געפעלט ביי דער זיצונג

(ספעציעלע טעלעגראמע צו "דאס אידישע ווארט" פון "איטא")

באזעל, יולי 14 (איטא). — דער ראט פון דער אידישער אגענטור האט געעפנט זיינע זיצונגען היינט אוונט אינ'ם זעלבן זאל, וואו ערשט מיט א פאר שעה פריער האבן זיך אפגעשפילט שטורעמדיקע סצענעס, ווען סאקאלאוו איז דערקלערט געווארן פרעזידענט פון דער ציוניסטישער ארגאניזאציע.

דר. סיירוס אדלער האט איבערגעגעבן א באריכט פון די אקטיוויטעטן פון דער אידישער אגענטור פאר די לעצטע צוויי יאר און האט גערעדט וועגן ווייטערדיקע פלענער. ארום סיירוס אדלער איז געזעסן דער ניי־דערוויילטער פרעזידענט, נחום סאקאלאוו, מיט אוסישקינען און אנדערע ציוניסטישע און ניט־ציוניסטישע פירער. דר. וויצמאן איז אבער געווען אפוועזנד.

דר. אדלער האט אנגעצייגט, אז ער פארנעמט דעם ארט פון פארזיצער, ווייל לואיס מארשאל, דער ערשטער פארזיצער, איז טויט, און לארד מעלטשעט, וועלכער איז מיט אים דערנאך דערוויילט געווארן פארבינדעטער פארזיצער, איז אויך טויט.

ריידנדיק וועגן די צוויי גרויסע פארלוסטן פון דער אידישער אגענטור, איז דר. אדלער דערנאך אריבער צו דר. ח. וויצמאן, וועלכער האט דא געדארפט זיין אפצוגעבן א פאליטישן באריכט. ער האט שטארק געלויבט דר. וויצמאנס לייסטונגען צו דער אגענטור פאר די לעצטע צוויי יאר, און האט אים אויסגעדריקט אין נאמען פון דער אגענטור "טיפע דאנקבארשאפט פאר זיינע צוויי יאר איבערגעבנקייט, שטאטסמאנשאפט און גרויסע דערגרייכונגען".

דר. אדלער האט צייטלאך דערקלערט און באטאנט, אז די אגענטור טיילט מיט וויצמאנען די פולע אחריות פאר די רעזולטאטן פון די פארהאנדלונגען צווישן דער אגענטור און דער בריטישער רעגירונג, ווי פארקערפערט אין מאקדאנאלדס בריוו. דעם בריוו האט ער כאראקטעריזירט ווי "אן אויסערגעוויינלאך גראציעזע צוריקציאונג מצד א גרויסן פאלק פון וואס עס איז באטראכט געווארן ווי א גרויסע עולה".

דר. אדלער האט באריהרט די אינערלאכע רייבונגען צווישן די פארשיידענע גרופן וואס ארבעטן פאר'ן אויפבוי פון ארץ־ישראל, און האט אפעלירט מען זאל אויפגעבן די אקאדעמישע דיסקוסיעס. "מיר נויטיקן זיך איצט ניט אין צעטיילונגען, נאר אין אחדות", האט ער געזאגט.

סאקאלאוו האט געהאלטן אן איינדרוקספולע רעדע וועגן לואיס מארשאל, לארד מעלטשעט און אנדערע פארשטארבענע מיטגלידער פון דער אידישער אגענטור.

צען טויזנט מענשן ביי שטיינבערגס לויה

הינגעריכטעטער איד אין טאראנטא באגלייט פון ריזיקן עולם צו זיין אייביקער רו. — האט ביז דעם לעצטן מאמענט פארזיכערט זיין אומשולד

(ספעציעלע טעלעגראמע צו "דאס אידישע ווארט" פון "איטא")

טאראנטא, יולי 15 (איטא). — צען טויזנט אידן און ניט־אידן האבן זיך באטייליקט אין דער לויה פונ'ם הינגעריכטעטן אברהם שטיינבערג נעכטן שפעט נאכמיטאג.

נאך דער הינריכטונג איז דער קערפער צוגענומען געווארן פון דער פאמיליע און איז געבראכט געווארן צו זיין געוועזענער היים, וואו הארצרייסנדיקע סצענעס האבן זיך אפגעשפילט, ווען די 8 קינדער האבן זיך אויסגעזעצט אויף דער ערד צו קלאגן נאך זייער פאטער. די פרוי און 2 טעכטער האבן גע'חלש'ט. רבי זאקס האט דורכגעפירט די לעצטע צערעמאניעס. שטיינבערג איז באערדיקט געווארן אויפ'ן חסד של אמת בית־עלמין, ווייל קיין אנדער בית־עלמין האט ניט געוואלט אויפנעמען אים.

אלע גאסן ארום דער הויז זיינען געווען פארבלאקירט פון די ריזיקע מאסן מענשן, און פאליציי רעזערוון זיינען ארויסגערופן געווארן צו רעגולירן דעם פארקער.

טאראנטא, יולי 15 (איטא). — אברהם שטיינבערג איז דא געגאנגען צו דער תליה נעכטן 8 אזייגער אינדערפרי. מיט 13 מינוט שפעטער איז ער שוין געווען טויט.

אוממענשלאכע, הארצרייסנדע סצענעס האבן זיך אפגעשפילט אין טורמע ווען די גאנצע פאמיליע האט זיך צום לעצטן מאל געזעגנט מיט זייער פאטער. זיינע לעצטע ווערטער צו זיינע קינדער זיינען געווען, אז ער שטארבט אן אומשולדיקער מענש, און ער האט זיי געבעטן אז זיי זאלן אכטונג געבן אויף זייער מוטער.

שטייענדיק ביי דער תליה האט ער פראטעסטירט זיין אומשולד, שוין אפילו אין דעם מאמענט ווען דער הענקער האט פארצויגן דעם שטריק אויף זיין האלז. "היינגט דעם אידן פאר אימעצנס אנדערש שולד", זיינען געווען זיינע לעצטע ווערטער.

אלע פארזוכן אין דער לעצטער מינוט פון דעם שטאט מעיאר און אנדערע פראמינענטע בירגער, אידישע און ענגלישע, צו רעטן אים פון דער תליה, זיינען דורכגעפאלן.

ניט אכטנדיק אויף זיין שוואכן געזונט איז שטיינבערג געגאנגען פעסט צו דער תליה, וואס איז געווען פינף און פערציק טריט פון דעם טויטן קאמער. דער הענקער און זיינע ארויסהעלפער האבן זייער ווייניק געהאט צו טאן. שטיינבערג האט זיך אפגעזאגט פון וועלכער עס איז הילף וואס איז אנגעבאטן געווארן פון דעם דאקטאר פאר זיין הינריכטונג.

די אידישע באפעלקערונג אין טאראנטא איז אין טיפן טרויער, ווייל דאס איז געווען דער ערשטער איד אין טאראנטא וואס איז געהאנגען געווארן. די פאמיליע האט נאכדעם ארויסגענומען שטיינבערגס קערפער, און נעכטן איז פארגעקומען די לויה.

—):(—

שרה לייפציק געשטאָרבן

שרה לייפציק איז געשטארבן מאנטאג ביינאכט אין איר פאמיליע וואוינונג, קאלאני אפטס., וויניפעג, אין עלטער פון 76 יאר.

די פארשטארבענע, און איר מאן, וועלכער איז געשטארבן מיט פינף יאר צוריק, זיינען צווישן די פיאנערן תושבים פון גרענד פארקס, נארט דאקאטא, און איר קערפער ווערט אפגעשיקט אין יענער שטאט באערדיקט צו ווערן.

די פארשטארבענע לאזט איבער איר טאכטער, מרס. א. ה. אראנאוויטש, און פיר זין, לואיס און דייוויד, אין וויניפעג און נייטן און מעקס, אין סיאקס פאלס, סאוט דאקאטא.

ווילן זיך זעען מיט זייערע לאנדסלייט

לואיס מילגרום און זיין פרוי פעסע פאלישוק, ליובארער און אסטראפאליער לאנדסלייט, געפינען זיך איצט אין וויניפעג און זיי וואלטן זיך געוואלט זעען מיט זייערע לאנדסלייט. זיי געפינען זיך אין לעווינס רעסטאראן. זיי קומען אהער פון פיין סיטי, מינעסאטא. זיי פארן אפ צוריק אין די שטאטן מארגן פרי.

לעווינסאָנ'ס פארדעכטיקטער מערדער ארעסטירט

אלפרעד הענדערסאן, 27 יאר אלט, א אינדיאנער יעגער פון סאוואן, אנט., וועלכער זאל האבן נעכטן דערשאסן אויף טויט אייבי לעווינסאן, א פוטערווארג סוחר, פון קענארא אנט., איז נעכטן צווישן 2.30 און 3 אזייגער נ.מ. ארעסטירט געווארן פון דער וויניפעגער פאליציי ביי דער טיר פון דעם פראנטענאק האטעל, נאטר דאם עווע. איסט.

א פראמינענטער פאליציי באאמטער האט נעכטן ביינאכט דערקלערט אז דערוויל איז דער מאטיוו פון לעווינסאנס מארד אומבאקאנט, און אז דער אנגעקלאגטער וועלכער האט געקאנט דעם דערמארדעטן א לאנגע צייט, האט ניט געמאכט קיין דערקלערונג וועגן דעם ענין.

אלפרעד הענדערסאן ווערט אנגעקלאגט אינ'ם מארד פון אייבי לעווינסאן, און א צווייטע קלאגע אין מאכן א פארזוך צו דערמארדן דזש. ל. קאופלענד, 67 פינפטע עווע., סט. וויטאל, דרייווער פאר מור'ס טעקסי לטד.

א קאראנערס אויספארשונג אין דעם טויט פון לעווינסאן, וועט פארקומען היינט זיבן אזייגער אין אוונט אין סט. באניפיים פאליציי געריכט, האט דר. נ. א. לארענדי דיסטריקט קאראנער, אנאנסירט נעכטן אוונט. די דאקטוירים וועלכע האבן אונטערזוכט לעווינסאנס קערפער האבן אויסגעפונען, אז ער איז פינף מאל געשאסן געווארן.

דער דערמארדעטער איז געווען גוט באקאנט אין שטאט, איבערהויפט צווישן די פוטערווארג סוחרים. ער איז ארומגעפארן צווישן פארט וויליאם און וויניפעג און ער פלעגט זיין אין וויניפעג צוויי מאל א מאנאט.

אייב לעווינסאן איז געווען 33 יאר אלט, דער זון פון בארני לעווינסאן, פון קענארא, אנט. ער איז געווען א בחור און ער האט געזאלט חתונה האבן היינטיקן הארבסט פאר א מיידל פון פארט וויליאם. ער האט געהאט איניקע קרובים אין וויניפעג ווי אויך א ברודער, קענעט, און צוויי אנקלס, בענדזשאמין ליווי, סוויט 10 לינקאלן אפטס., און ל. ה. ליווי 742 מעקמילאן עווע.

דעם דערמארדעטנס עלטערן, מר. און מרס. ב. לעווינסאן זיינען נעכטן אוונט געקומען אין וויניפעג. די לויה וועט פארקומען אזוי שנעל ווי דער קאראנער וועט ארויסגעבן דעם קערפער, מעגלאך מארגן ביי טאג.

צוריקצער פון י. מ. ה. א. שפּילער אין דער ליגע צוריקגעוואָרפן

"דזשוניאָרס" ווילן ניט'אריינעמען צוריק אידישע שפילער און "סיניאָרס" וועלן זיך איצט אויך מוזן צוריקציען

די דעלעגאטן צו דער פארזאמלונג פון דער מאניטאבא דזשוניאר פוטבאל אסאסיאיישאן וואס איז אפגעהאלטן געווארן נעכטן אוונט אין דער באָרד רום פון דער "פרי פרעס", האבן אנגענומען א באשלוס ניט צו דערלאזן דעם יאנג מענס היברו אסאסיאיישאן קלוב צוריק אריינצוטרעטן אין דער ליגע. דער דאזיקער באשלוס איז געקומען ווי א גרויסע איבערראשונג צו דער אידישער טים נאכדעם ווי די וויניפעג דיסטריקט און סיניאר ליג האט אנגענומען א באשלוס בטל צו מאכן די רעזיגנאציע פון דער אידישער טים מיט א וואך צוריק.

לויט א סטייטמענט פון מעקס קאהען פרעזידענט פון דער י. מ. ה. א. ביי א פארזאמלונג פון די וו. און די. מאנטאג אוונט וואלט דאס צוריקוויזן פון דער דזשוניאר קערפערשאפט ווידער צו עפענען די טירן פאר דער אידישער טים געמיינט דאס צוריקציען זיך ווידער אמאל פון דער סיניאר טים. דעם דאזיקן דעליקאטן פונקט וועט די אידישע טים פארהאנדלען ביי א פארזאמלונג אזוי שנעל ווי מעגלאך.

דער אידישער דזשוניאר קלוב האט זיך דורכגעשלאגן א וועג צו דער סעמי־פיינאל פון דער פראווינציעלער קאמפעטישאן, און האט געהאט א גוטע געלעגנהייט צו ארויס זיגרייך צום ערשטן מאל אין זיין געשיכטע.

מעקס קאהען האט ווידער פעאיק פארטיידיקט די י. מ. ה. א. ער האט צוגעגעבן, אז זיין קלוב האט ניט געהאט קיין בארעכטיקונג צוריקצוציען זיך פון דער אסאסיאיישאן, ער האט אבער צוגעגעבן, אז די האנדלונג איז געמאכט געווארן ווי א רעזולטאט פון א מיספארשטענדעניש. זיין ארגאניזאציע איז געווען אונטער איינדרוק, אז די רעזיגנאציע פון דער מאניטאבא פוטבאל אסאסיאיישאן וואלט אויך געווען גילטיק פאר דער דזשוניאר קערפערשאפט, ווייל זי איז פאראייניקט מיט דער עלטערער קערפערשאפט. מר. קאהען האט דערקלערט, אז די י. מ. ה. א. האט גארנישט ניט קעגן דער מאניטאבא דזשוניאר פוטבאל אסאסיאיישאן. די איינציקע אומצופרידנהייט איז קעגן געוויסע רעפערים.

די קעגנערשאפט צו דערלויבן די אידן צוריק אריינצוטרעטן אין דער ליגע איז צום ערשטן אויסגעדריקט גע־

(שלוס אויף לעצטער זייט)

יוסף לוקאצקי, אנגעזעענער קאלגאריער תושב, געשטאָרבן

מען מעלדעט אונז פון קאלגארי, אז יוסף לוקאצקי איז פלוצלונג געשטארבן לעצטן פרייטאג, דעם 10טן יולי. דער פארשטארבענער איז אלט געווען 56 יאר און ער איז געווען א קאלגאריער תושב פאר די לעצטע 27 יאר. אין פארלויף פון די אלע יארן, האט ער זיך אקטיוו באטייליקט אין אלע שטאטישע קהל'שע ענינים. ער איז געווען דער פרעזידענט פון דער שול און אויך פון דער קאלגאריער תלמוד תורה, און ער האט שטענדיק ביינגעשטייערט מיט א ברייטער האנט פאר אלע אידישע צוועקן. ער לאזט איבער זיין פרוי ראזע און איין טאכטער, רוטי.

די לויה, איינע פון די גרעסטע אידישע לויה'ס וואס איז ווען פארגעקומען אין קאלגארי, איז פארגעקומען זונטאג, דעם 12טן יולי. רעוו. סמאלענסקי האט געמאכט א הספד.

דער טויט פון יוסף לוקאצקי איז א גרויסער פארלוסט צו דער אידישער קאלגארי און אלע אידן דריקן אויס זייער טיפסטן מיטגעפיל צו דער אלמנה און יתומה אין זייער גרויסן פארלוסט.

ראָבערטסאָן גיט אָפּ טרויעריקן באריכט פון מערב קאנאדע

אטאווא, יולי 14. — נאכדעם ווי ער האט זיך צוריקגעקערט פון דעם פאסיפיש ברעגע, האט האנ. ג. ד. ראבערטסאן, ארבעטס מיניסטער, דערקלערט פאר'ן סענאט אז אין סאסקאטשעוואן געפינט זיך א שטח פון 15,000 סקווער מייל וואס איז אינגאנצן אן תבואה און אן גראז.

אין זיין איבערבליק איבער דער ארבעטסלאזיקייט לאגע האט סענאטאר ראבערטסאן געזאגט, אז בלויז אין דער פראווינץ סאסקאטשעוואן געפינען זיך איצט הונדערט און פופציק טויזנט נפשות וועלכע זיינען אין א נויט און וועלכע מוזן געקליידעט און געשפייזט ווערן.

דער צושטאנד איבער גאנץ מערב קאנאדע איז אין אלגעמיין א טרויעריקער, האט דער סענאטאר געזאגט. אין בריטיש קאלומביא ארבעטן מיט צען טויזנט מענשן ווייניקער ווי אין נארמאלע צייטן. די פראכט צוגן אין בריט. קאלומביא פירן אין דורכשניט פופציק ארבעטסלאזע וועלכע פארן ארום זוכן ארבעט.

אין אלבערטא האט די גערעטעניש אויף די פעלדער אויסגעזען ניט שלעכט אין די מייסטע דיסטריקטן, אבער ער־מאנטאן און קאלגארי האבן א סך אנגעפארענע ארבעטסלאזע. די לאגע איז אויך ניט בעסער, אין דעם הינזיכט פון ארבעטסלאזיקייט, אין מאניטאבא, אין פארט וויליאם און פארט ארטור.

דער איינציקער ליכטיקער פונקט אין סענאטאר ראבערטסאנס מיינונג איז אין די מאריטימע פראווינצן. מיט דעם אויסנאם פון קייפ ברעטאן, איז דארטן די לאגע ניט שלעכט.

הואווערס מאַראטאָריום פלאַן איז געציילט צו רעטן אמעריקאנער אינוועסטמענטס אין דייטשלאַנד

ניו־יארק, יולי 15. — וואס אן עקאנאמישער צוזאמענברוך אין דייטשלאנד וואלט געמיינט פאר דער איבעריקער וועלט, קאן מען זיך פארשטעלן ווען מען זאל נעמען אין אנבאטראכט דעם פאקט, אז אן אויסלענדישער קאפיטאל פון ארום זעקס ביליאן דאלאר איז אינוועסטירט אין דייטשלאנד און א העלפט פון דער דאזיקער סומע זיינען אמעריקאנער אינוועסטמענטס.

די דאזיקע סומע שליסט אין זיך איין דייטשישע באנדס און שערס וואס זיינען פארקויפט געווארן צו און ווערן געהאלטן פון אמעריקאנער אינוועסטארס, ווי אויך אזוי גערופענע דירעקטע אינוועסטמענטס, דאס זיינען קאמערציעלע און אינדוסטריעלע פראפערטיס וואס געפינען זיך אין דייטשלאנד און זיי באלאנגען צו תושבים אין די פאראייניקטע שטאטן.

ווען די דייטשישע עקאנאמישע מאשין האט זיך אנגעהויבן צו וואקלען, געדראעט פון א צוזאמענברוך, האבן זיך די אויסלענדישע אינוועסטארן דערשראקן און זיי האבן אנגעהויבן ארויסציען זייערע קאפיטאלן וואס האבן געהאלטן די דייטשישע אינסטיטוציעס. און עס איז געווארן פארשטענדלאך, אז ווען עס זאל קומען צו אזא צוזאמענברוך אין דייטשלאנד וואלטן די פאראייניקטע שטאטן געליטן א גרויסן פארלוסט.

עס איז אויך פארשטאנען געווארן, אז ווען דייטשלאנד וואלט נאר עקאנאמיש צוזאמענגעבראכן וואס וואלט נאך מער פארערגערט די לאגע אין לאנד, וואלט עס געשאפן א באדן פאר דעם אויפשטייג פון קאמוניזם וואס וואלט ניט בלויז געווען א דראונג פאר אייראפע, נאר פאר דער גאנצער וועלט.

און דערפאר, זאל עס, פרעזידענט הואווער האבן ארויסגעקומען מיט זיין מאראטאריום פלאן צו רעטן די סיטואציע.

לאנדאן, יולי 15. — איבערגעגעבענע אימפעריאליסטן פון דעם ביווערברוק טיפ פארלאנגען איצט פון בריטאניע און איבערהויפט פון בריטיש פינאנסירן, אז זיי זאלן אפווענדן זייערע פנימ'ער פון אייראפע און, אז זיי זאלן אנווענדן זייער צוטרוי צו דער אימפעריע. זיי פרעגן אויב דער דייטשישער קריזיס וועט זיין פאר זיי איצט א לעקציע, אז די צוקונפט פון בריטאניע איז ניט געבונדן מיט אייראפע נאר מיט אירע דאמיניאנס און קאלאניעס איבער די ים'ען.

זיי פארלאנגען, אז בריטאניע זאל האנדלען ווי פראנקרייך, וועלכע פינאנסירט אינגאנצן און זי אנטוויקלט אירע אייגענע טעריטאריעס מעבר לים. זיי גלויבן, אז בריטאניע דארף פינאנסירן די פראדוקציע פון רויע מאטעריאלן אין אירע קאלאניעס, רעטן אויסטראליע פון פינאנציעלן אומגליק און אז זי זאל אריינטרעטן אין די הויפט אנטוויקלונגען פון קאנאדע אנשטאט צו סובסידירן אייראפעאישע קאנקורענטן.

די סומע פון בריטישן קאפיטאל אינוועסטירט אין דייטשלאנד איז שטוינענד. מען גלויבט, אז עס איז אפילו גרעסער פון דעם אינוועסטירטן אמעריקאנער קאפיטאל. עס וועט זיין שווער אפצושאצן דעם גענויעם ציפער צוליב דעם וואס די מייסטע אינוועסטמענטס זיינען פריוואטע און ניט אין געזעלשאפטלאכע אדער מוניציפאלע הלואות, אזוי ווי עס איז דער פאל מיט אמעריקאנער אינוועסטמענטס.

אַלדערמאַן גרעי'ס פאַרשלאַג קעגן רעגיסטראציע ביל אָנגענומען

אלדערמאן גרעי'ס רעזאלוציע, פראטעסטירנדיק קעגן דעם רעגיסטראציע געזעץ וואס איז אריינגעטראגן געווארן פון סענאטאר קאסגרעין, — איז אנגענומען געווארן פון דער סוב־קאמיסיע פון לעגיסלאטור און וועט איבערגעגעבן ווערן צום אפשטימונג ביי דער קומענדיקער זיצונג פון סיטי קאונסיל.

סענאטאר קאסגריינס געזעץ פראיעקט באצוועקט צו רעגיסטרירן אלע פרעמד־געבארענע אימיגראנטן פון קאנאדע און צווינגען די דאזיקע קאנאדער איינוואוינער צו טראגן מיט זיך א רעגיסטראציע קארטל און זיין גרייט צו דערווייזן זי צו יעדער געלעגנהייט.

"אזא רעגיסטראציע סיסטעם, האט דערקלערט אלד. גרעי פאר דער לעגיסלאטור קאמיסיע נעכטן אוונט, איז ניט מער און ניט ווייניקער ווי א ניט־פארדינטער פאטש אין פנים צו הונדערטער טויזנטע רעגעטרירטע קאנ. בירגער וועלכע זיינען פרייוויליק אהער געקומען צו באזעצן זיך און נעמען אויף זיך די בירגער פליכטן, ווי אויך צו גענים פון אלע בירגער רעכט. איידער זיי זיינען דערלויבט געווארן אריינצוקומען אין לאנד, האט אלדערמאן גרעי געזאגט, זיינען די דאזיקע אימיגראנטן געשטעלט געווארן אונטער א שטרענגן קרייז פארהער און זיי זיינען דערקלערט געווארן פאר ארנטלאכע מענשן. אזא רעגיסטראציע איצט, איז ניט מער ווי איינצופירן אין קאנאדע דעם שענדלאכן סיסטעם פונ'ם רוסישן "געלן בילעט". ס'איז ניט פאראן קיין גרונד פאר אזא דיסקרימינאציע צווישן דעם פרעמד געבארענעם נאטוראליזירטן קאנאדער בירגער און די אנדערע".

אלדערמאן בלומבערג האט געשטיצט דעם פארשלאג און די לעגיסלאטור קאמיסיע האט אים אנגענומען מיט פיר שטימען קעגן צוויי: גרעי, בלומבערג, ראבערטס און קאדי האבן געשטימט פאר, און ריילי און האנימען האבן געשטימט קעגן. וועב האט ניט געשטימט, אבער ער האט דערקלערט אז ער איז איינשטימיק מיט סענאטאר קאסגריינס רעדע אז מ'דארף באשיצן קאנאדע פון די קאמוניסטן.

די אלדערמען וועלכע האבן געשטימט קעגן דער רעזאלוציע האבן דערקלערט אז זיי טוען עס דערפאר וואס זיי ווילן ניט אריינשלעפן פאליטישע פראגעס אין סיטי קאונסיל.

הינדענבורג שטעלט אָפּ באַנק צאָלונגען דורך דעקרעט

לאנדאן, יולי 15. — פרעזידענט פאן הינדענבורג האט ארויסגעלאזן א דעקרעט, וואס שטעלט אפ די צאלונגען אין אלע בענק אין לאנד, אויסער דער רייכסבאנק, ביז דאנערשטאג, ווען די אינטערנאציאנאלע באנק אין זשענעווע וועט ארויסגעבן די 100־מיליאן דאלארדיקע הלואה וואס זי האט צוגעזאגט, און וועט דערמיט פארלייכטערן דעם דרוק אויף די דייטשע בענק.

דער קראך פון דער דארמשטאטער און נאציאנאלער באנק אין דייטשלאנד האט געפירט צו דעם, אז אלע בענק אין אונגארן זאלן צייטווייליק געשלאסן ווערן, און אז די מערקור באנק אין ווין, א סובסידירטע פון דער דארמשטאטער, זאל פארמאכן אירע טירן.

אין יאסי, רומעניע, האט די דאציא באנק געשלאסן זיך מיט א מיליאן דאלארדיקן דעפיציט.

די בערזעס אין דייטשלאנד האבן געקראגן א באפעל צו האלטן זייערע טירן געשלאסן ביז צום סוף וואך, כדי אויסצומיידן א פאניק. די וואס ווילן דוקא קויפן אויסלענדישע וואַלוטע, מוזן פאר דעם צאלן מיט מזומנים.

פונקט אין דער צייט זיינען אריין אין קראפט די פארקלענערונגען פון די צאלונגען צו ארבעטסלאזע. דאס האט געפירט צו ראיאטן אין עסען און אנדערע פונקטן.

אנב-אורחא

פון מארק

ביטש-אנטיסעמיטיזם

מיר לייענען לעצטנס אפט פונ'ם "ביטש־אנטיסעמיטיזם, — פון פאלק, וואס אידן ווערן ניט צוגעלאזט צו באדען זיך אין די "ביטשעס" אדער באזעצן זיך אין געוויסע זומער־פלעצער, וואס זיינען ספעציעל געהיילט פאר זיין גויאישער מאיעסטעט, וואס זיינען ברייט אפן פאר הינט און חזירים, אבער ניט פאר אידן.

אט ברענגט אונז די "איטא" אזעלכע סארטן דעפעשן פון ארום טאראנטא און פון ארום מאנטרעאל, און אט לייענען מיר אן ענלאכע ידיעה פון א זומער פלאץ אין די שטאטן.

אבער מיר, וויניפעגער, דארפן דאך ניט גיין ווייט צו זוכן אזעלכע אויסשליסלאכע פלעצער. מיר האבן דא ארום אונז דעם נאטאריעזן וויקטאריא ביטש, דער זומערדיקער מקום־מקלט פון אונזערע אריסטאקראטיקע גויאים, וואס האט א גאנץ אפנעם אפמאך צווישן די איינוואוינער און איינגעטימער, ניט אריינצולאזן קיין אידן און ניט צו־פארקויפן קיין באדן צו אידן, — אן אפמאך, מיט וועלכן מען שעמט זיך גאר ניט.

* * *

דער "ביטש אנטיסעמיטיזם" אין אמעריקע און אין קאנאדע איז אפשר דער פארשפרייטסטער סארט אנטיסעמיטיזם, און ס'איז אן אנטיסעמיטיזם פון א ספעציפישן כאראקטער.

בכלל קאן מען זאגן אז ביי אונז דא באזונדערס אין מערב קאנאדע, זיינען דא נאציאנאליטעטן, וועלכע מען האט נאך ווייניקער ליב, ווי די אידן.

און דאך זיינען די ביטש דיסקרימינאציעס געצילט דוקא קעגן אידן.

צווישן די "פיינע לייט" וואס פארברענגען זייערע זומערס אין די דאזיקע עקסקלוזיווע רעזארטן, זיינען דא אויך מענשן מיט גאנץ ליבעראלע מיינונגען, און אזעלכע וואס האבן באציאונגען מיט אידן אין געשעפט און אפילו אין געזעלשאפט, און וואס באלאנגען צום לאקריצע־זיסן סארט גויים, וואס האבן "זייערע בעסטע גוטע פריינט צווישן די אידן".

אבער דאס שאדעט זיי ניט צו וועלן האבן זייער זומער רעזארט פריי פון זייערע אידישע גוטע פריינט...

* * *

ביי איין געלעגנהייט איז דער פרעזידענט פון אט דער ציטונג, א איד, און אן איינגעוואנדערטער דערצו, געווען, ניט ווייניקנדיק, אן ערן־גאסט ביי די אריסטאקראטיקע פון וויקטאריא ביטש.

דאס איז געווען ביי א טור פון דעם היגן (ענגלישן) פרעסע קלוב, פון וועלכען אונזער פרעזידענט איז געווען א היגער באאמטער.

ווי א באאמטער, איז ער ארויסגערופן געווארן צו זאגן א ווארט. ער האט אנגעהויבן זיין רעדע מיט דער דערקלערונג:

"באמת האב איך דא ניט געדארפט זיין קיין געוואונטשענער גאסט. ווי א איד, האב איך דא ניט געדארפט זיין"...

דער עולם האט די באמערקונג גוטמוטיק אויפגענומען. זייער העפלאכקייט און גאסט־פריינטלאכקייט צו אים זיינען ניט פארמינערט געווארן.

* * *

דער סארט אנטיסעמיטיזם איז בשום אופן ניט קיין בייזוויליקער, און, כאטש איך וואלט גערן אנגעשפיגן אין די אויסגעכאליעטע פנימ'ער פון אט די עקסקלוזיווע פוסטע קעפ, וועלכע עס שטייט ניט אן מיין געזעלשאפט, האב איך אבער אויף זיי א שטיקל זכות:

זיי קאנען זיך ניט איינלעבן מיט'ן אידישן אימפעט און מיט דער אידישער רירעוודיקייט. אין טאג־טעגלאכן לעבן וועלן נאך א סך פון זיי מאכן די אנשטריינגונג, אבער א וואקאציע ווילן זיי האבן אזא, וואס זאל זיי אינגאנצן באפרייען פון וועלכער ס'איז אנשטריינגונג, — זייערע קעפ קאנען דאך בכלל קיין סך ניט פארטראגן...

* * *

אט איז וויניפעג ביטש, למשל, פאקע באמת שטארק פאראידישט געווארן, כאטש איך גלויב ניט, אויב ס'איז דארטן פאראן מער ווי איין איד צו יעדע צען גויאים.

זיינען אבער די אידן באוועגלאכער, אימפעטיקער, און, אויב איר ווילט, טומלדיקער.

אידן האבן עס געשאפן ניו־יארק, און וואוהין זיי זאלן ניט קומען שאפן זיי ניו־יארקלאך.

דער גוי וויל אבער אויפ'ן זומער דוקא אנטלויפן פון ניו־יארק, און דערפאר קלאמערן זיך אזוי נעבאך איינינקע פון זיי, וואס זיינען פארמעגלאך גענוג צו קאנען עס פארגינען, אין די געציילטע ווינקעלאך וואס זיי קאנען פארהיטן פאר זיך.

* * *

איך נעם זיך זייער ווייניק צום הארצן דעם "ביטש אנטיסעמיטיזם", ער איז א סך ווייניקער געפערלאך, ווי די עקאנאמישע דיסקרימינאציעס קעגן אידן, וואס נעמען דא אין לאנד אויך ניט אן די פארמען פונ'ם אייראפעאישן אנטיסעמיטיזם, אבער וועלכע מיר פילן פונדעסטוועגן גאנץ שארף.

מיר קאנען זיך זייער גוט פארגינען צו לאזן די גויאים פון דעם "אויבער־שטעטן" שיכט צו האבן זייערע אייגענע זומער פלעצער און זייערע אייגענע האטעלן, וואו דער אידישער אימפעט זאל ניט אויפרודערן דעם שימל פון בעביטס געדאנקען.

אבער אויף די עקאנאמישע און פאליטישע געביטן קאנען מיר איינער דעם צווייטן ניט אויסמיידן. דא זיינען מיר פונ'ם גורל פאראורטיילט צו זיין צוזאמען, און מיר וועלן ביטער באקעמפן יעדן פארזוך אונז צו באזייטיקן.